

УДК 113:159.955

САВЧЕНКО С.В.

магістр державного управління,
завідувач сектору супроводження діяльності
Вченої та спеціалізованих вчених рад
науково-організаційного відділу Національного інституту стратегічних
досліджень
(Київ, Україна) lanasav@mail.ru

**ВЗАЄМОДІЯ КУЛЬТУРИ І ОСВІТИ В УМОВАХ ІНФОРМАЦІЙНОГО
СУСПІЛЬСТВА ТА КУЛЬТУРНОЇ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ: СОЦІАЛЬНО-
ФІЛОСОФСЬКИЙ ВИМІР**

В статті дається аналіз того, що являє собою культурна глобалізація, яка є продовженням тривалого історичного процесу західної експансії і представляє собою варіант глобальної гегемонії; як культурна глобалізація впливає на такі інститути, як ринок, держава, освіта і культура. Обґрунтовано, чому сучасна освіта повинна постійно відслідковувати зміни, що відбуваються на постіндустріальному ринку праці, включаючи знання у сфері підприємництва, вирішення критичних ситуацій тощо. Розкрито дискусійне положення, що культурна глобалізація пов'язана з культурним імперіалізмом, який пов'язаний із західним імперіалізмом. Охарактеризовано, як глобалізація і сучасні інформаційні технології здійснюють вплив на вищу освіту, яка стала пристосовуватися до плинних економічних і соціальних умов та дати аналіз проблем освіти і науки в сучасну епоху.

***Ключові слова:** культура, культурний імперіалізм, національна культура, глобальна культура, культурна глобалізація, глобалізація освіти, глобальні університети, інформаційні технології, інформаційне суспільство*

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими чи практичними завданнями

В останні два десятиріччя ХХІ ст. виникло багато дискусій в Україні й за кордоном про взаємодію культури і освіти в умовах глобалізації. У різних країнах політики, економісти, керівники системи освіти і окремих закладів, представники бізнесу, профспілкові лідери заговорили про «зростаючу глобальну конкуренцію, «глобалізацію економіки», «глобалізацію освіти», «глобальний ринок освітніх послуг», «глобальні університети», «транснаціональний обмін». У статті Дж.Тамплінсона «Ітернаціоналізм, глобалізація і культурний імперіалізм» відмічається, що капіталізм відіграє провідну роль у розвитку глобалізації культурного процесу [1, Р.117-174]. Глобальні ринки несуть загрозу не тільки національній державі, але й національній культурі. Глобальний капіталізм, що виник в кінці ХХ- початку ХХІ століття, намагається не стільки знищити національні культури, стільки сформувати глобальну капіталістичну культуру, що веде до встановлення західної версії соціокультурної реальності: онтологічної, епістемологічної,

етнічної тощо. Тому найбільш часто говорять, що глобалізація йде не тільки з Заходу, але і є по своїй суті західним проектом. Це означає, що *глобалізація є продовженням тривалого історичного процесу західної експансії і представляє собою варіант глобальної гегемонії*. Проте дане уявлення можна було б вважати одностороннім, якби проект глобалізації справою всієї світової спільноти, а культурні цінності Заходу не піддавалися впливу інших культур, що й сприяло процесу гібридизації культур. Тому «культурний імперіалізм» поступово трансформується в глобальний процес взаємодії культур.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми, на яку спирається автор. У зарубіжному соціогуманітарному знанні тема глобалізації розроблена такими вченими, як: Шнайдер-Детерс В., Дені де Ружмон, Геген Д., Дейвіс Н., Гоці С., Радьяр Д., Бжезинський Зб., Валлерстайн І., Робертсон Р., Розенау Дж., Тоффлер Е., Фукуяма Ф., Гантінгтон С.; крім того, виходить журнал „Євробюлетень” та „Гуманістичний Маніфест 2000”, авторами яких стали 136 видатних вчених світу, десять з яких – Нобелівські лауреати, основною метою яких є заклик до нового планетарного гуманізму. Лідуючі позиції в світі займають – В.Чешков, В.Тишков, С.Гантінгтон, Ф. Фукуяма, С. Хоффман, У.Бек, К.Денчев, В. Уткін, Л. Абалкін, Д.Дайчев; фахівці в Україні – В.Бех, В.Воронкова, В.Луговий, В.Князев, М.Михальченко, М.Степико, А.Толстоухов, Ю.Пахомов, О.Дергачов. Взаємодія культури і освіти розгортається у суспільствах: постіндустріальне суспільство називають інформаційним (Й. Масуда), суспільством «третьої хвили» (Е. Тоффлер), мережевим чи інформаціологічним (М. Кастельс, І.Предборська, О.Гулько), постеконічним (Г. Кан, В. Іноземцев), суспільством постмодерну (А. Етціоні, С.Куцепал), радикалізованого (високого) модерну (Е. Гідденс), посткапіталістичним (П. Дракер, Р. Дарендорф), постцивілізаційним (К. Боулдінг), постісторичним (Р. Сейденберг). Термінологічне розмаїття засвідчує складність процесів сучасної соціальної та культурної трансформації, в яких розгортається взаємодія культури і освіти в умовах культурної глобалізації.

Об'єкт дослідження – взаємодія культури і освіти як соціальний феномен.

Предмет дослідження – вплив культурної глобалізації на взаємодію культури і освіти.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми, котрим присвячується стаття. Проблемна ситуація

Глобалізація в результаті вище перерахованих процесів впливає радикально не тільки на такі інститути, як ринок і держава, але й на інститут освіти і культури. Глобалізація зачіпає освіту, так як особливо актуальними постають завдання поширення національних інформаційних технологій і глобальних дослідних мереж та у зв'язку з обмеженими бюджетними можливостями фінансування університетської освіти. В той же

час не всі країни мають єдину структуру освіти, але майже всі країни роблять акцент на розвитку людського фактору, який став новим параметром конкурентоспроможності підприємств, які потребують нової сучасної освіти. Освіта і підготовка кадрів в умовах глобалізації стають постійними складовими ділової стратегії підприємств. Посилення конкуренції в умовах зростаючої глобалізації змушує ділові кола все частіше втручатися у сферу освіти і пред'являти системі освіти свої вимоги. Зокрема, головною задачею освіти, на думку ділових підприємницьких кіл, має стати забезпечення підготовки людського ресурсу до рентабельного використання в постійно плінних умовах глобалізації. Промислові підприємства розглядають освіту і підготовку кадрів як *стратегічні інвестиції*, життєво важливі для майбутнього процвітання. Тому вимогам нової моделі економічного розвитку повинен відповідати і зміст сучасної освіти. В умовах глобалізації промислові країни можуть успішно конкурувати у боротьбі за інвестиції тільки шляхом підвищення своєї робочої сили, інноваційних здібностей наукового і технічного персоналу, що забезпечують ефективність функціонування підприємств. *Сучасна освіта повинна постійно відслідковувати зміни, що відбуваються на постіндустріальному ринку праці. В цих умовах задача освіти - дати майбутньому працівникові широку освіту, включаючи знання у сфері підприємництва, вирішення критичних ситуацій*, а також навчити працівників навичкам сприймати нові знання, отримувати їх для виконання конкурентної роботи. Інтелектуальна технологія для майбутнього суспільства матиме те ж значення, як і машинна технологія для періоду індустріального суспільства. Інформаційно-комунікаційні технології модернізують усі галузі економіки та забезпечують мільйони технічних працівників робочими місцями, цікавими проектами. З іншого боку, саме ІКТ в недалекому майбутньому унеможливають механічну працю, спонукаючи людину до творчої розумової діяльності, що сприяє формуванню інформаційного суспільства. Економіка послуг поступово приходить на зміну індустріальній економіці, а частка сільського господарства у ВВП країн дедалі зменшується – це типові ознаки інформаційного суспільства.

Мета статті – сформулювати теоретичні підстави взаємодії освіти і культури та прослідкувати вплив культурного глобалізму на розвиток даних феноменів.

Дана мета реалізується в наступних задачах:

- розкрити, що являє собою культурна глобалізація, яка є продовженням тривалого історичного процесу західної експансії і представляє собою варіант глобальної гегемонії;

- виявити, як культурна глобалізація впливає на такі інститути, як ринок, держава, освіта і культура;

- обґрунтувати, чому сучасна освіта повинна постійно відслідковувати зміни, що відбуваються на постіндустріальному ринку праці, включаючи знання у сфері підприємництва, вирішення критичних ситуацій тощо;

- розкрити дискусійне положення, чи культурна глобалізація пов'язана з культурним імперіалізмом, який, у свою чергу, пов'язаний із західним імперіалізмом, чи ця взаємодія є неправомірною;

- охарактеризувати, як глобалізація і сучасні інформаційні технології здійснюють вплив на вищу освіту, яка стала пристосовуватися до плинних економічних і соціальних умов та дати аналіз проблем освіти і науки в сучасну епоху.

Обговорення проблеми

Перш за все Дж.Томпінсон звертає увагу на взаємодію двох пар понять - національної культури і національної держави, глобалізації економіки і культурного імперіалізму. Показником невідповідності національної держави є її нездатність регулювати свою економіку у контексті глобального ринку, що автоматично приводить до зменшення компетенцій національної держави. Те ж саме спостерігається не тільки в економіці, а й у культурі, так як національна культура не може протистояти західним тенденціям. Тому дані тенденції слід вивчати, які глибоко проникли у національну культуру. Як засвідчує аналіз, культурна глобалізація тісно пов'язана з культурним імперіалізмом, який, у свою чергу, пов'язаний із західним імперіалізмом. Це процес свідчить про домінування країн на глобальному рівні, коли «Захід і США, тобто транснаціональний капіталізм, поглинають усі культури у сфері свого впливу» [2, Р.174]. Як продовжує Дж.Тампінсон, «Культури вибудовуються у деякому плані в ієрархічному порядку, в контексті якого вибудовується гегемонія тих чи інших культур, представлених деяким колом основних культур, що акцентують увагу на розповсюдженні американського способу і образу життя» [2, Р.174]. Продовжуючи дослідження даної теми, інший прихильник К.Томпсон у статті «Регуляція, дерегуляція, ререгуляція» відмічає, що концепція культурного імперіалізму перетворилася на концепцію глобалізації культури, так як було усвідомлено, що вона представляє собою об'єктивний неминучий процес, а не тимчасове явище, пов'язане з «холодною війною». Тому, на його думку, «культурний імперіалізм передбачає наявність ієрархічності і домінування однієї культури - у даному випадку – американської» [2,9-69]. Історично сформоване домінування американської культурної індустрії привело до розвитку страху перед втратою культурної ідентичності і в розвинутих країнах, і в країнах, що розвиваються. Тим більше, що країни, що розвиваються, висловлюють своє незадоволення дискримінацією у сфері культурного обміну.

Національні держави намагаються захищати свою культуру, так як, на думку багатьох авторів, в дійсності загроза національним культурам йде не від США, а від транснаціонального капіталізму. Світова капіталістична система інкорпорує всі суспільства у сферу свого впливу, у якій транснаціональні ЗМІ відіграють ключову роль, так як вони володіють ідеологічною, що підтримує інформаційну інфраструктуру, системою, здатною тиражувати і розповсюджувати свій вплив. Комерціалізовані ЗМІ

розповсюджують комерціалізовану культуру. Розмивання національних культур є природним наслідком виникнення глобального капіталізму. Деякі країни звинувачують США у культурному тоталітаризмі, що підриває політичний суверенітет розвинутих країн і країн, що розвиваються. Тому виділяються фактори, що підтверджують існування культурного імперіалізму: 1) те, що західні культурні цінності і практика стають глобальними; 2) завдяки сучасним ЗМІ здійснюється контроль над життям громадян у глобальному масштабі. Так, професор Гарвардського університету, спеціаліст у сфері прогнозування ролі США у світовому процесі у своїй роботі «Світ у 2020 році» розвиває концепцію лідируючої ролі США у світовому процесі. Він вважає, що домінуючу роль у світі США завоювали завдяки не тільки особливостям своєї американської культури, яка є основою міцності США. Тому С.Макре у своїй роботі-прогнозі відмічає: «Принципова сила північно-американської економіки не в природних ресурсах, не у масштабах економіки. А, скоріше, у двох властивостях, що співвідносяться одна з одною: культури та інтелекту. А це людські ресурси» [3, р.290]. «Позиція США як експортера культури може бути непереможною до тих пір, поки смаки світу радикально не зміняться, поки не відбудеться одночасне пристосування до інших смаків, що й представляє переваги американської культури, яка допомагає їй домінувати у світі» [3, р.30]. Отже, розвилок культури, що базується на технологіях, здатних швидко змінювати образи культури з одночасним пристосуванням до смаків, що змінюються, – це переваги американської культури, що допомагають їй домінувати у світі. Ця «мультикультурність Америки» має як сильні, так і слабкі сторони. Постійний притік іммігрантів у США змінює країну, яка, згідно з передбачуваними прогнозами до 2050р., перестане бути країною білої більшості. При цьому аналогічна ситуація привереде до того, що США стануть не монолітною, суперіндустріальною державою. А країною з різними типами економіки, як розвинутою, так і тою, що розвивається, тобто країною з мультикультурною економікою. Відмінності в культурі будуть очевидними до 2020 р., надзвичайно посиляться іспансько мовленнєвий елемент, а англійська мова стане моєю еліти.

Тому *культурний імперіалізм* – це загальна і достатньо широка концепція, в основі якої домінування «культурного гегемону» як окремої національної культури, а саме американської. У цьому зв'язку виник феномен абсорбції всіх периферійних культур у гомогенну глобалізовану культуру на основі культурного імперіалізму та всемогутності західних культурних товарів. Основна і сама очевидна причина всемогутності і популярності останніх у тому, що західні культурні смаки висуваються у ранг глобальних. При цьому у теперішній час під західною культурою розуміється масова американська культура, у якій домінують візуальні мистецтва, а саме - телебачення, кіно іміджмейкерство, масова реклама. Таким чином, виникає можливість визначити процес культурної глобалізації

як процес створення американізованої культури. У цьому плані відбувається заміщення більш слабких культур – більш сильними і в цьому плані глобалізація набуває концентрацію влади, а також зростання центрів виробництва культурної продукції, яке співпадає з центрами влади і багатства. Мережа комунікацій пов'язує всі культури у єдиний вузол і, таким чином, виникає можливість впливати на життя інших країн через посередництво культури і пропагувати свій образ життя. Так, у статті директора програми ЮНЕСКО «Світовий культурний проект» Д.П.Шафера «До нової світової системи з точки зору культурної перспективи» [4, р.23-37] стверджується, що світ рухається «від економічного до культурного століття». Свідченням цього є нездатність економістів та окремих економік вирішити проблеми глобального масштабу (оточуюче середовище, зростання народонаселення, руйнація традиційних суспільств, дегуманізація життя). Іншим свідченням руху до культурного століття є зростання впливу культурного фактору при вирішенні економічних і політичних проблем. Справа в тому, що розвиток країн не має місця, якщо не враховуються культурні фактори, тому у будь-якій країні без врахування культурного фактору неможлива реформація суспільства і вона приводить до невдачі. Слід мати на увазі ще й те, що світ ввійшов у таку стадію розвитку, яку назвали «зіткненням цивілізацій» [5, 603с.].

У той же час глобалізація і сучасні інформаційні технології здійснюють істотний вплив на вищу освіту, яка стала пристосовуватися до плінних економічних і соціальних умов. Англійський дослідник П.Скотт відмічає, що університети втягнуті у процеси глбалізації, з однієї сторони, як об'єкти і навіть жертви цих процесів, а, з іншої, як суб'єкти і головні посередники глобалізації [6, с.3-8]. Тому вчені і політики заговорили про глобалізацію. На думку П.Скотта, в усі часи університет був інститутом інтернаціональним, але ніколи не був інститутом глобальним. Глобалізація – це явище нове, відмінне від інтернаціоналізації, але не віддільне від нових форм суспільного життя і нових парадигм виробництва знання. Глобалізація передбачає інтенсивну співпрацю у світовому розподілі праці між дешевим масовим виробництвом і забезпеченням послуг і високими технологіями та інноваціями. Національні кордони у зв'язку з розширеними сферами впливу глобалізації стали виглядати архаїчними. Сили глобалізації не тільки перебудовують економіку і образ життя людей, але й ставлять під питання статус національної держави, проникають у приватне життя.

Сьогодні вирішального значення набуває зміна суспільства на інформаційне, в якому основне значення відіграє інформація – злиття телефонних і комп'ютерних систем інформації в одну модель, що кардинально змінює спосіб життя людей у суспільстві. Поступово інформація стає інструментом влади і доступ до інформації стає умовою свободи. Постіндустріальне суспільство базується на якісно новій інфраструктурі. Злиття в єдину систему телефону, комп'ютера, кабельного телебачення і відеодисків веде до глибинної реорганізації способів

комунікації. Інформація й теоретичне знання є стратегічними ресурсами постіндустріального суспільства. Вони постають поворотними пунктами сучасної історії. Другим поворотним пунктом є звільнення технології від свого “імперативного характеру”. Д. Белл вважає, що знання і компетенція – основна риса інформаційного суспільства. Саме еліта “знань” вносить найбільший вклад в розвиток і добробут суспільства і саме цьому політична еліта повинна належати їй. Безсумнівно, ІКТ як і раніше будуть одним з основних факторів, що сприяють соціально-економічному розвитку. Доступ до нових технологій важливий для забезпечення повномасштабної участі всіх у використанні нових можливостей, пов'язаних із зайнятістю, освітою, охороною здоров'я, управлінням та зміцненням миру.

Сьогодні для більшості компаній інвестиції в освіту є одним з вирішальних факторів конкурентоспроможності підприємств. Для того, щоб вижити, необхідно постійно відслідковувати зміни у технологіях, в організаціях виробництва та управління, щоб упроваджувати нові знання у виробництво і, відповідно, постійно здійснювати підготовку і перепідготовку кадрів у відповідності з новими вимогами. В результаті цих вимог компанії починають активно створювати власні навчальні заклади на підприємствах, які носять назву корпоративних університетів, діяльність яких часто вже носить транснаціональний характер, які є діловими підприємствами і в той же час навчальними закладами. Посилення конкуренції зі сторони альтернативних навчальних закладів примушує традиційні вищі навчальні заклади по-новому оцінювати конкурентні можливості надання освітніх послуг у боротьбі за виживання і подальше процвітання.

Перетворення освіти на важливий фактор конкурентоспроможності вимагає від системи освіти більшої гнучкості, відкритості змінам, здатності адекватно на них реагувати. В нових умовах особливого значення набувають питання ефективності функціонування освітніх закладів і раціональності розподілу фінансових ресурсів. Логіка глобалізації диктує істотне скорочення присутності держави у сфері освіти, постільки державне управління залишає мало місця для гнучкості та необхідного ефективного навчання. Глобалізація є найбільш фундаментальним викликом, з яким зіткнулася культура і освіта на протязі своєї довгої історії. Вищі навчальні заклади починають пристосовуватися до впливу глобалізації освіти у її ліберальному варіанті.

Деякі західні вчені вважають, що транснаціональні корпорації як великі монополії загрожують національним освітнім системам, проте вони виступають проти посилення утилітарного і спорживацького підходів до освіти, проти вихолощування в освіті духовності і просвітництва. Посилення негативних наслідків глобалізації, зокрема, зростання соціальної нерівності, зростання безробіття серед молоді і маргіналізації молоді, поява нових форм бідності і сегрегації, що примушують багатьох спеціалістів у сфері освіти ставити питання про необхідність створення нового соціального контракту,

який би відображав сутність постіндустріального розвитку і глобалізації. Таким чином, глобалізація освіти означає процес все більшого пристосування навчання і виховання до запитів глобальної ринкової економіки, яка намагається накласти відбиток на освіту. Зростання економіки від знань породжує ідею створення єдиної світової освітньої системи, що базується на єдиних освітніх стандартах. Освіта розглядається як прибутковий товар ринкових відносин. Глобалізація освіти – це надзвичайно серйозний виклик національним інтересам країнам, на яку слід дати відповідь у вигляді оптимального співвідношення сильної системи державної національно орієнтованої освіти і сильної системи високоякісної недержавної освіти, здатної вести конкурентну боротьбу з провідними освітніми структурами Заходу. Традиційно міць країни пов'язується з потужною економікою, ступінь її інформатизації також залежить від економічних можливостей країни. Провідна роль у «суспільстві знання» належить науково-технічному потенціалу країни, а суміжним по відношенню до науково-технічного потенціалу є поняття освіти, яка є фундаментом подальшого руху у плані розвитку «знаннєвого суспільства».

Список використаних джерел

1. Tomplinson J. Internationalism, globalization a imperialism / J.Tomplinson // Media a culture regularion. - L. 1997. - P. 117-174.
2. Tompson K. Regulation, de-regulation a reregulation / Л.Томпсон // Media a culture regularion. L. 1997. - P. 9-69.
3. Mcrae S. The world in 2020 / S. Mcrae. –N.Y. 1994.- 326 p.
4. Schafer D.P. Toward a new world system a cultural perspective / D.P. Schafer // Dynamics of communication a cultural change. The role of networks.- Zagreb,1996.- p.23-37.
5. Хантингтон С. Столкновение цивилизаций / С. Хантингтон; [пер. с англ. Т. Велимеева, Ю. Новикова]. – М.: ООО «Издательство АСТ», 2003. – 603с.
6. Скотт П. Глобализация в университетах / П.Скотт // Alma mater.- М.,2000.- №4.- С.3-8.
7. Вашкевич В. Ціннісно-світоглядні настанови молоді в сучасних умовах. Гілея: науковий вісник: [зб. наук. пр].- К.: Вид-во УАН ТОВ «НВП» «ВІР», 2013.- Вип. 73.- С. 205-209.
8. Воронкова В.Г. Філософія глобалізації: соціоантропологічні, соціоекономічні та соціокультурні виміри: [Монографія] / В.Г.Воронкова. - Запоріжжя: Видавництво ЗДІА, 2010.- 272 с.
9. Гирц Клиффорд. Интерпретация культур / Клиффорд Гирц; пер. с англ. Барсукова О.В.- М.: РОССПЭН, 2004.- 560 с. – (Культурология . XX век).
10. Гидденс Э. Ускользящий мир: как глобализация меняет нашу жизнь.- Пер. с англ. / Э.Гидденс – М.: Издательство «Весь Мир», 2004. – 120 с.
11. Мельник В.В. Вплив глобалізації на соціокультурні процеси в сучасній Україні / В.В.Мельник // Координати управління: [зб.наук.пр.]. - Івано-Франківськ: «Місто НВ».- 2012.- Вип.2.- С.158-165.
12. Образ человека будущего: Кого и как воспитывать в подрастающих поколениях: коллективная монография / Под ред. О.А.Базалука.- К.: Кондор, 2011.- Т.1.- 328 с.
13. Человек и общество: ноосферное развитие: [монография] / О.С.Анисимов, Г.В.Атаманчук, В.К.Батурич и др.; под ред. В.Н.Василенко и др.]. – Москва; Белгород:

Белгор. Обл. типогр., 2011.- 485 с.

REFERENCES

1. Tomplinson J. Internationalism, globalization a imperialism / J.Tomplinson // Media a culture regularion. - L. 1997. - P. 117-174.
2. Tompson K. Regulation, de-regulation a reregulation / J.Tompson // Media a culture regularion. L. 1997. - P. 9-69.
3. Mcrae S. The world in 2020 / S. Mcrae. -N.Y. 1994.- 326 p.
4. Schafer D.P. Toward a new world system a cultural perspective / D.P. Schafer // Dynamics of communication a cultural change. The role of networks.- Zagreb,1996.- p.23-37.
5. Huntington S. The Clash of Civilizations / Samuel Huntington; [trans. from English. Velimeeva T., Y. Novikov]. - M.: OOO "Publisher AST", 2003. - 603p.
6. Scott P. Globalization in universities / P.Skott // Alma mater.- M., 2000.- №4.- p.3-8.
7. V. Value-Vashkevych worldview of young people in the modern world. Gilea: Research Bulletin: [Collected Works] .- K.: Izd UAS LLC "SPE" "Believe", 2013.- Issue 73.- P. 205-209.
8. V. Voronkova. Philosophy of globalization, socio anthropological, socio-economic and socio-cultural dimensions: [Monograph] / V.Voronkova. - Brussels: DIG Publishers, 2010.- 272 p.
9. Clifford Geertz. Interpretation of Cultures / Clifford Geertz; per. from English. Barsukov O.V.- M.: ROSSPEEN, 2004.- 560 p. - (Cultural Studies. The twentieth century).
10. Giddens E. Escaping the world: how globalization is changing our zhizn.- Trans. from English. / E.Giddens - M.: Publisher "All The World", 2004. - 120 p.
11. Melnyk V. The impact of globalization on cultural processes in contemporary Ukraine / V.V.Melnyk // coordinates management: [Collected Works]. - Ivano-Frankivsk: "City NV" .- 2012.- Issue 2.- P.158-165.
12. The image of the man of the future: Who and how to educate a younger generation: collective monograph / Edited O.A.Bazaluka.- K.: Condor, 2011.- T.1.- 328 p.
13. Individual and Society: noosphere development: [monograph] / O.S.Anisimov, G.V.Atamanchuk, V.K.Baturin etc.; edited V.N.Vasilenko et al.]. - Moscow; Belgorod: Belgor. Region. tipogr., 2011.- 485 p.

САВЧЕНКО С.В., магистр государственного управления, заведующая сектором сопровождения деятельности Ученого и специализированных ученых советов научно-организационного отдела Национального института стратегических исследований (Киев, Украина), lanasav@mail.ru

ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ КУЛЬТУРЫ И ОБРАЗОВАНИЯ В УСЛОВИЯХ ИНФОРМАЦИОННОГО ОБЩЕСТВА И КУЛЬТУРНОЙ ГЛОБАЛИЗАЦИИ: СОЦИАЛЬНО-ФИЛОСОФСКИЙ АНАЛИЗ

В статье дается анализ того, что собой представляет культурная глобализация, которая есть продолжением длительного исторического процесса западной экспансии и представляет собой вариант глобальной гегемонии; как культурная глобализация влияет на такие институты, как рынок, государство, образование и культура. Обосновывается, что современное образование должно постоянно отслеживать изменения, которые происходят на постиндустриальном рынке труда, включая знания в сфере предпринимательства, решения критических ситуаций и т.п. Раскрыто дискуссионное положение о том, что культурная глобализация связана с культурным империализмом, который связан с западным империализмом. Охарактеризованы направления, как глобализация и информационные технологии осуществляют влияние на высшее образование, которое стало приспосабливаться к изменяющимся экономическим и

Взаємодія культури і освіти в умовах інформаційного суспільства та культурної глобалізації: соціально-філософський вимір

социальным условиям и проанализированы проблемы образования и науки в современную эпоху.

Ключевые слова: культура, культурный империализм, национальная культура, глобальная культура, культурная глобализация, глобализация образования, глобальные университеты, информационные технологии, информационное общество

SAVCHENKO S. V., Master of Public Administration, Section Head, National Institute for Strategic Studies

(Kiev,Ukraine), lanasav@mail.ru

INTERACTION OF CULTURE AND EDUCATION IN INFORMATION SOCIETY AND CONDITIONS OF CULTURAL GLOBALIZATION: SOCIAL AND PHILOSOPHICAL DIMENSION

The paper analyzes what is cultural globalization, which is a continuation of a long historical process of Western expansion and is a variant of global hegemony; as cultural globalization affects institutions such as markets, state, education and culture. Substantiated why modern education must continuously monitor changes taking place in the post-industrial labor market, including expertise in business, solving critical situations and so on. Reveals a debatable proposition that cultural globalization is associated with cultural imperialism, which is associated with Western imperialism. Characterizes as globalization and modern information technology influencing higher education, which has become fluid adapt to economic and social conditions and provide an analysis of the problems of education in modern times.

Key words: culture, cultural imperialism, national culture, global culture, cultural globalization, globalization, education, global universities, information technology, information society